

Reactie op consultatie Klimaatplan 2025-2035

Als [Groene Zorg Alliantie](#) reageren wij graag op het ontwerp-Klimaatplan-2025-2035. Onze adviezen zijn:

1. Ontwikkel een integrale aanpak met het ministerie van VWS
2. Benut het 60/40 advies van de Gezondheidsraad betreft plantaardige/dierlijke eiwitten
3. Beschrijf een snel en effectief plan om fossiele subsidies af te bouwen
4. Sluit met de term 'planetaire gezondheid' aan op internationale ontwikkelingen
5. Concretiseer het pad naar klimaatrechtvaardigheid binnen en buiten Nederland
6. Borg de 'regisseursrol' bij het verduurzamen van de zorg

De Groene Zorg Alliantie

Ons netwerk verenigt ruim 10.000 professionals uit de volle breedte van de zorg- en gezondheidssector, van arts tot diëtist, om een eerlijke transitie naar duurzame zorg en een gezonde planeet te versnellen. Juist omdat de gezondheid van de aarde onze gezondheid bepaalt.

Mooie start

Het is mooi om te zien dat gezondheid en de gezondheidszorg als sector een prominentere rol hebben gekregen ten opzichte van de vorige versie van het Klimaatplan. Het is daarnaast goed om te lezen dat, zoals wij in onze eerdere reactie aandroegen, het belang van het Klimaatplan stevig onderbouwd wordt mede op basis van gezondheidswinst.

Urgentie

Sinds het Klimaatplan in consultatie kwam, bracht het Planbureau voor de Leefomgeving de jaarlijkse Klimaat en Energieverkenning (KEV) uit. Hieruit blijkt dat de kans dat Nederland het wettelijke klimaatdoel haalt minimaal is: minder dan 5 procent. Dit is ontoereikend om de gezondheid van Nederlanders te beschermen. Mede daarom is het cruciaal het Klimaatplan aan te scherpen.

Advies 1: Ontwikkel een integrale aanpak met het ministerie van VWS

De Green Deal Duurzame Zorg 3.0, geïnitieerd door het ministerie van VWS in samenwerking met o.a. de Groene Zorg Alliantie, erkent de grote rol van de zorgsector in de klimaatcrisis. Een stevige integrale aanpak in het Klimaatplan ontbreekt echter. Een voorbeeld hiervan is een centrale rol voor het ministerie van VWS in het onderdeel 'Governance'.

Hierdoor blijft een aantal kansen liggen. Ten eerste is bereidheid tot verduurzaming in de zorg zeer groot. Zorgprofessionals staan klaar om samen met de overheid stevig aan de slag te gaan. Ten tweede is gezondheidsschade een van de weinige korte-termijngevolgen die Nederlanders in het dagelijkse leven al ervaren door de klimaatcrisis. Dit vormt een kans tot motivatie voor duurzaam gedrag bij burgers. Ten derde hebben Nederlanders een groot vertrouwen in zorgprofessionals (zie ook onze reactie op het Klimaatplan uit 2022). Een integrale aanpak met de zorgsector en andere overheidsinstellingen en -bestuurslagen is dan ook opportuun voor de implementatie van het Klimaatplan.

Advies 2: Benut het 60/40 advies van de Gezondheidsraad betreft plantaardige/dierlijke eiwitten

In het Klimaatplan (1.4) wordt gesproken van een 50-50 verhouding tussen dierlijke en plantaardige eiwitten. De Gezondheidsraad adviseerde vorig jaar echter 40% dierlijke- en 60% plantaardige eiwitten. Werk dus niet in silo's, maar benut zogeheten 'koppelkansen' die zowel gezondheidswinst als klimaatwinst opleveren.

Advies 3: Beschrijf een snel en effectief plan om fossiele subsidies af te bouwen

Om de afspraken van het Parijs-akkoord te halen moet Nederland stoppen fossiele ondernemingen financieel voordeel te geven. Het International Energy Agency (IEA) gaf aan dat het starten van nieuwe fossiele projecten onverenigbaar is met een temperatuurstijging van maximaal 1,5 C. Dit verdient een prominente plek in het Klimaatplan. Ook dit is een koppelkans voor gezondheidswinst. Jaarlijks sterven 11.000 Nederlanders vroegtijdig door luchtvervuiling. Het is paradoxaal dat dit mede wordt gesubsidieerd door de overheid, die gezondheid zou moeten beschermen. Bestaande subsidies kunnen we investeren in duurzame alternatieven in alle sectoren, waaronder de zorg. Dit levert bovendien groene banen op en versterkt de concurrentiepositie van Nederland als innovatief klimaatland.

Advies 4: Sluit met de term ‘planetaire gezondheid’ aan op internationale ontwikkelingen

Het Klimaatplan benoemt de samenhang tussen verschillende ecologische crises en onze afhankelijkheid van planetaire bronnen om als mens gezond te zijn en blijven. Wereldwijd wordt hiervoor de breed geaccepteerde term ‘planetaire gezondheid’ (“planetary health”) gebruikt.

Advies 5: Concretiseer het pad naar klimaatrechtvaardigheid binnen en buiten Nederland

In lijn met het rapport ‘Rechtvaardigheid in klimaatbeleid (WRR)’, ‘de Nederlandse Mondiale Gezondheidsstrategie 2023-2030’ en ‘de Internationale Klimaatstrategie’ benadrukken wij dat klimaatmaatregelen niet alleen gericht moeten zijn op kostenreductie en emissievermindering, maar ook op het beperken van ongelijkheid en het waarborgen van sociale rechtvaardigheid. Bovenstaande documenten benadrukken dat Nederland actief moet bijdragen aan klimaatrechtvaardigheid, onder meer door financiële en technische steun te verlenen aan landen in het mondiale Zuiden. Het Klimaatplan zou in het transitiepad en de beleidsrichtingen expliciet moeten aansluiten bij dit rapport en deze strategieën en zich richten op het verminderen van klimaatgerelateerde gezondheidsrisico's in kwetsbare gemeenschappen wereldwijd.

Advies 6: Borg de ‘regisseursrol’ bij het verduurzamen van de zorg - mede namens de *Brancheorganisaties Zorg en Zorgverzekeraars Nederland*

Wij sluiten aan bij de adviezen van de *Brancheorganisaties Zorg en Zorgverzekeraars Nederland* en in hun adviezen sluiten zij ook aan bij ons advies. Graag benadrukken we samen de noodzaak van een doorlopende ‘regisseursrol’ in het verduurzamen van de zorg. Met het wegvallen van deze rol door het Ministerie van VWS zien we een risico ontstaan voor de huidige gestroomlijnde, uniforme aanpak. Dit zou de maatschappelijke kosten van de verduurzaming van de economie onnodig laten oplopen.

Natuurlijk zijn we van harte bereid een toelichting te geven op onze adviezen en verder mee te denken over hoe bovenstaande punten nadere invulling te geven in het definitieve plan.

Met vriendelijke groet,

Evelyn Brakema, MD, PhD
Voorzitter Groene Zorg Alliantie
www.groenezorgalliantie.com

Literatuurlijst

Barometer Vertrouwen in de gezondheidszorg

<https://www.nivel.nl/nl/zorg-en-ziekte-in-cijfers/cijfers-burgers-over-gezondheidszorg/barometer-vertrouwen>

Gezonde eiwittransitie (Gezondheidsraad)

https://www.gezondheidsraad.nl/binaries/gezondheidsraad/documenten/adviezen/2023/12/13/samenvatting-gezonde-eiwittransitie/19_Samenvatting_Gezonde-eiwittransitie.pdf

The 2024 Global Report of the Lancet Countdown

<https://lancetcountdown.org/2024-report/>

Rechtvaardigheid in klimaatbeleid. Over de verdeling van klimaatkosten

<https://www.wrr.nl/publicaties/rapporten/2023/02/16/rechtvaardigheid-in-klimaatbeleid>

Internationale Klimaatstrategie

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2022/10/07/internationale-klimaatstrategie>

Nederlandse mondiale gezondheidsstrategie 2023-2030: Samen zorgen voor gezondheid wereldwijd

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2022/10/21/mondiale-gezondheidsstrategie-2023-2030>